

Н. Я. Спасів к.е.н., доцент, завідувач
кафедри економіки і управління підприємством ТКІ, доцент кафедри фінансів
ІФНТУНГ, доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання і страхування
ТНЕУ
Іванюк І. ст. гр. УПЕП – 5 курс ТНЕУ

Видатки місцевих бюджетів: тенденції виконання в сучасних умовах (на прикладі бюджету м. Тернополя)

За умов ринкового середовища істотно зростає роль місцевих фінансових інституцій як невід'ємного атрибута фінансової автономії органів місцевого самоврядування та каталізатора соціально-економічного розвитку держави. Варто зазначити, що історично державні фінанси є первинними щодо місцевих, що зумовлюється формалізацією та концентрацією основних функцій і завдань держави в галузі фінансів на рівні центрального уряду. Удосконалення форм організації державного устрою та адміністративно-територіального поділу є першопричиною формування самостійної сфери фінансових відносин – місцевих фінансів, основа яких місцеві бюджети. За ними закріплюються власні повноваження в сфері організації функціонування територіальної інфраструктури, їм делегуються загальнодержавні функції з огляду на раціональність використання фінансових ресурсів.

За допомогою місцевих бюджетів реалізуються перспективні цілі національного розвитку і загальнодержавних програм, проводиться фінансування державних видатків; місцевим бюджетам належить важлива роль у забезпеченні конституційних гарантій, вирішенні соціальних проблем, піднесенні рівня добробуту населення за допомогою фінансового ресурсу.

Враховуючи ситуацію в економіці країни, слід підкреслити особливість призначення місцевих бюджетів як одного з вагомих чинників її соціально-економічного розвитку. Загальновідомо, що призначення місцевих бюджетів реалізовується через виконання видаткових статей, відповідно проаналізуємо їх, та виокремимо відповідні тенденції (табл. 1, 2).

Як свідчать дані, наведені в таблиці 1 та 2, основними напрямками витрачання бюджетних коштів міського бюджету Тернополя впродовж 2012-

2014 рр. є витрати на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення. На ці програми спрямовується понад 60 відсотків всіх видатків.

Проте варто зазначити, що не дивлячись на важливу роль цієї групи видатків в соціально-економічних процесах, кількісні характеристики бюджетних видатків на ці цілі далекі від оптимальних, особливо в сфері освіти та охорони здоров'я. Більше того, плани, що затверджені бюджетом по цих видатках не виконуються, а при їх плануванні враховується далеко не повна потреба в витратах на соціально-культурну сферу.

Таблиця 1

Виконання видаткової частини бюджету м. Тернополя за 2012-2014 рр. за функціональною структурою (загальний фонд) тис.грн.

Показники	2012 р.			2013 р.			2014 р.		
	план	факт	% виконання	план	факт	% виконання	план	факт	% виконання
Видатки загального фонду									
Державне управління	25024,1	24187,7	96,7	29541,5	28702,1	97,2	35531,5	34931,5	98,3
Правоохоронна діяльність та забезпечення безпеки держави	X	X	X	293,0	293,0	100,0	40,0	40,0	100
Освіта	250,0	250,0	100,0	267070,	265374,8	99,4	299514,5	289514,5	96,7
Охорона здоров'я	246724,6	242833,5	98,4	119263,7	118911,2	99,7	129152,6	127152,6	98,5
Соціальний захист та соціальне забезпечення	132169,2	131493,3	99,5	221759,2	219437,3	99,0	290498,4	289498,4	99,7
ЖКГ	198358,4	196579,6	99,1	13377,7	12916,0	96,5	18972,7	16972,7	89,5
Культура і мистецтво	7231,0	6897,5	95,4	25700,4	24663,0	96,0	28954,3	26954,3	93,1
Засоби масової інформації	24226,9	23684	97,8	711,5	651,5	91,6	880,0	680,0	77,3
Фізична культура і спорт	710,0	621,5	87,5	11511,5	11294,8	98,1	9886,6	9586,6	96
Сільське і лісове господарство, рибне господарство	11013,2	10899,9	99,0				-	-	-
Транспорт, дорожнє господарство, зв'язок, телекомунікації та інформатика	21135,8	18519,8	87,6	20086,8	18414,9	91,7	22458,2	21458,2	95,6
Інші послуги, пов'язані з економічною діяльністю			0,0			0,0			0,0
Запобігання та ліквідація надзвичайних ситуацій наслідків стихійного лиха	69,0	50,0	72,5	212,7	161,8	76,1	370,0	200,0	54,1
Видатки, не віднесені до основних груп	5624,8	5313,0	94,5	4891,0	4463,3	91,3	4845,6	4345,6	89,7
Резервний фонд	X	X	X	X	X	X	700,0	700,0	100
Всього видатків загального фонду:	672537,0	661329,8	98,3	714419,2	705283,7	98,7	841804,4	822134,4	97,7

Виконання бюджету м. Тернополя в 2012 році здійснювалося відповідно до пріоритетів, визначених основними напрямками бюджетної політики на 2012 рік. Відповідно видатки бюджету Тернополя проведені у сумі 7506,2 млн.грн., а

згідно планового показника мали б становити 78380,5 млн. грн., тобто виконання міського бюджету за видатками у 2012 році відбулося на 95,8%, що є найнижчим показником виконання впродовж досліджуваного періоду.

Видатки загального фонду бюджету м. Тернополя у 2012 році виконано в сумі 672, 5 млн.грн. або 98,3% на користь таких видаткових статей як освіта, охорона здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення, фізична культура і спорт.

Таблиця 2

Виконання видаткової частини бюджету м. Тернополя за 2012-2014 рр. за функціональною структурою (спеціальний фонд) тис.грн.

Показники	2012 р.			2013 р.			2014 р.		
	план	факт	% виконання	план	факт	% виконання	план	факт	% виконання
Видатки спеціального фонду									
Державне управління	573,3	132,3	23,1	590,0	439,0	74,4	520,3	516,3	99,3
Освіта	18209,4	16563,4	91,0	22029,2	20324,9	92,3	17192,7	16192,7	94,2
Охорона здоров'я	11031,1	9882,1	89,6	14349,4	12526,1	87,3	10414,7	10214,7	98,1
Соціальний захист та соціальне забезпечення	360,9	241,7	67,0	209,0	153,5	73,4	288,8	268,8	93,1
ЖКГ	12131,3	9657,5	79,6	41097,2	36723,2	89,4	35103,6	33103,6	94,3
Культура і мистецтво	3321,4	2428,2	73,1	5884,3	4685,3	79,6	4043,0	3543,0	87,7
Фізична культура і спорт	2830,8	2150,7	76,0	3272,1	2623,1	80,2	2066,0	1866,0	90,3
Будівництво	12719,0	12467,3	98,0	5343,1	4607,9	86,2	12528,8	11628,8	92,8
Транспорт, дорожнє господарство, зв'язок, телекомунікації	25252,1	19398,3	76,8	27077,0	19011,0	70,2	19362,3	18362,3	94,8
Інші послуги пов'язані з економічною діяльністю	14193,3	8199,7	57,8	13087,2	8420,7	64,3	7157,0	6257,0	87,4
Цільові фонди в т. ч. :	9116,3	7367,1	80,8	7392,5	6533,4	88,4	4862,5	4362,5	89,7
Охорона та раціональне використання природних ресурсів	703,9	344,9	49,0	683,5	458,1	67,0	620,0	320,0	51,6
Видатки не віднесені до основних груп	1419,3	714,5	50,3	1718,1	1565,8	91,1	400,0	300,0	75
Разом видатків спеціального фонду	111267,8	89289,4	80,2	142340,8	117810,0	82,8	114559,7	106697,6	93,1
Разом видатків	783804,8	750619,2	95,8	856760,0	823093,7	96,1	956364,1	928832,0	97,1

Значне недовиконання спостерігається за статтею транспорт і дорожнє господарство – 87,6%, та культура і мистецтво – 95,4%, що є негативним аспектом, адже дана стаття видатків повинна фінансуватись у повному обсязі.

Видатки спеціального фонду бюджету м. Тернополя у 2012 році виконано на 95,8%, невиконання спостерігається за всіма статтями видатків –

основні з яких – державне управління – 23,1%, охорона та раціональне використання природних ресурсів – 49%, соціальний захист і соціальне забезпечення – 67%.

В порівнянні з 2012 роком видатки бюджету м. Тернополя у 2013 році виконано на 96,1%, що є вищим показником порівняно із попереднім періодом та свідчить про можливість більшого фінансування всіх запланованих видатків. Така ситуація відбулася внаслідок часткової локалізації фінансової кризи, яка негативно позначилась на усіх сферах життя суспільства. Видатки загального фонду бюджету м. Тернополя виконано на 98,7% в частині коштів на правоохоронну діяльність (100%), освіту (99,4%), охорону здоров'я (99,7%), соціальний захист (99%), натомість спеціального фонду тільки на 82,8% внаслідок недофінансування таких статей як транспорт і дорожнє господарство (70,2%), державне управління (74,4%), соціальний захист (73,4%). Враховуючи таку ситуацію, видатки на зазначені недофінансовані статті потребують негайного та своєчасного фінансування.

У свою чергу, у 2014 році видатки бюджету м. Тернополя виконано на 97,1%, що є вищим показником порівняно із 2013 роком та свідчить про поступове подолання кризових процесів та відновлення фінансової спроможності регіону. Так, видатки загального фонду міського бюджету виконано на 97,7% на користь видатків на освіту (99,9%), охорону здоров'я (98,8%), ЖКГ (99,9%). Видатки спеціального фонду бюджету м. Тернополя у 2014 році виконано на 93,1%. В частині виконаних статей спостерігається виконання видатків на транспорт і дорожнє господарство, будівництво, соціальний захист і соціальне забезпечення.

Отже, за останні роки постійно зростають видатки місцевих бюджетів на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист і соціальне забезпечення населення, утримання об'єктів культури, фізичної культури і спорту, засобів масової інформації, земельних ресурсів, водне, лісове і рибне господарство, мисливство, благоустрій міст. За допомогою місцевих бюджетів реалізуються загальнодержавні програми, пов'язані з розвитком економіки, здійснюється підтримка вітчизняних виробників, фінансуються заходи з підвищення

життєвого рівня населення, створення нових робочих місць, з реабілітації та працевлаштування інвалідів, виплачуються різні види допомог. Відповідно, їх роль є домінуючою, особливо в умовах децентралізації.

Література

1. Офіційний сайт Тернопільської міської ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу із <http://www.rada.te.ua>.
2. Спасів Н.Я. Виконання місцевих бюджетів за доходами: прагматика та проблематика в умовах перманентних кризових явищ /Н.Я. Спасів, О.В. Кнейслер/ Науковий журнал Тернопільського національного університету «Світ фінансів». – Тернопіль: ТНЕУ. – 2014.– Випуск № 3. – С. 31-38
3. Спасів Н.Я. Пріоритети використання фінансових ресурсів органами місцевого самоврядування в умовах посткризового відновлення економіки / Л.Т. Гораль, Н.Я. Спасів / Наукові записки. Серія «Економіка»: збірник наукових праць. – Острог: Видавництво Національного університету „Острозька Академія”. – 2013 (грудень).– № 24. – С. 104-109